

UZASADNIENIE

w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody z drzewa uznanego za pomnik przyrody rosnącego na terenie Ogrodu Roślin Leczniczych przy al. Jana Kochanowskiego we Wrocławiu ¹

Lipa srebrzysta *Tilia tomentosa* została ustanowiona pomnikiem przyrody Uchwałą nr XLII/1308/09 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 3 grudnia 2009 r. (*Dziennik Urzędowy Województwa Dolnośląskiego z 30 grudnia 2009 r. Nr 225, poz. 4352*).

Lipa srebrzysta, w momencie obejmowania ochroną pomnikową, wykazywała następujące parametry: obwód pnia 370 cm, wysokość 18 m i rozpiętość korony 20 m. Wieloletnia infekcja grzybowa lakownicą spłaszczoną i hubiakiem pospolitym oraz rozległy ubytek kominowy spowodowały gwałtowne obniżenie witalności oraz pogorszenie wytrzymałości mechanicznej pnia. Górna część korony zmarła w 2020 r. nie wytwarzając liści. W środkowej części korony gałęzie zmarły w sezonie 2020 r. po wypuszczeniu liści.

Tut. organ, w ramach ochrony czynnej pomników przyrody, w związku ze stwierdzonym pogarszaniem się stanu zdrowotnego drzewa, zlecił w latach 2013 – 2023 szereg działań pielęgnacyjnych w tym:

1. Usunięcie jemioły z korony drzewa, suszu gałęziowego, zawieszonych gałęzi oraz konkurencyjnych odrostów ze strefy odziomkowej oraz dolnej części pnia; inspekcję stanu ubytków kieszeniowych.
2. Badanie stanu zdrowotnego wnętrza pnia tomografem sonicznym; badanie statyki drzewa metodą obciążeniową. Inspekcja pod kątem występowania grzybów wraz z oznaczeniem ich przynależności taksonomicznej oraz występowania szkodników owadzych.
3. Inspekcja stanu zdrowotnego drzewa, stanu mechanicznego rozwidleń, usunięcie suszu i zagrażających fragmentów korony w niezbędnym zakresie.
4. Redukcja spróchniałej pozostałości drzewa, ze względów bezpieczeństwa.

Już w 2017 r. badanie pnia wykazało znaczny rozkład drewna pnia na a wysokości 127 cm widoczne tkanka objęta rozkładem obejmuje ok. 75% powierzchni przekroju pnia. Istniejąca ścianka wytrzymała mechanicznie zróżnicowanej grubości – w okolicy czujnika 10 (martwica z owocnikami lakownicy) praktycznie nieistniejąca. Pozostałe części ścianki dają średnio proporcję grubość ścianki do promienia pnia (t/R) rzędu 0,13.

Próba obciążeniowa wykazała, że w momencie badania drzewo było stabilne w gruncie (słabszy z czujników na poziomie 163% przy zalecanych w modelu 150%, silniejszy – 179%) ale nie było wystarczająco wytrzymałe na złamanie pnia w dolnym odcinku dla symulowanego wiatru o sile 12Bft (wskazania dwu czujników świadczą o osłabionej odporności na złamanie pnia w dolnym odcinku (S2 – 128% , S4 – 132% przy zalecanych w modelu minimum 150%).

Z uwagi na znaczny rozkład pnia, w tym rozkład w rozwidleniach konieczne było przeprowadzenie korekty części asymilacyjnej, kontynuujące formowanie korony prowadzone w przeszłości.

Wykonano cięcia redukcyjne korony w zakresie pozwalającym na zachowanie bezpieczeństwa oraz wznowienie prac po ocenie witalności drzewa w sezonie wegetacyjnym 2021. Jednak ze względu na bardzo dynamiczne zamieranie drzewa, które nie podjęło wegetacji, konieczna była dalsza redukcja.

Drzewo uległo wywrotowi podczas wichury, która miała miejsce w dniu 30 października 2025 r.

Drzewo bezpowrotnie utraciło swoją wartość przyrodniczą, ze względu na którą ustanowiono formę ochrony przyrody, stąd zniesienie ochrony wynikającej z nadania statusu pomnika przyrody jest uzasadnione.

Nieruchomość gruntowa oznaczona geodezyjnie jako działka nr 7, AM-7, obręb Zacisze, w znajduje się w zarządzie Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, pomnik przyrody znajduje się w Ogrodzie Botanicznym Roślin Leczniczych UM przy al. Kochanowskiego we Wrocławiu.

Aktem prawnym regulującym kwestie ustanawiania i znoszenia form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (*Dz. U. z 2026 r. poz. 13*). W myśl art. 44 ust. 3, 3a i 4 obowiązującej ustawy, zniesienia formy ochrony przyrody, jaką jest pomnik przyrody, dokonuje rada gminy w drodze uchwały, po uzgodnieniu z właściwym miejscowo regionalnym dyrektorem ochrony środowiska a zniesienie formy ochrony może nastąpić w razie utraty wartości przyrodniczych, ze względu na które ustanowiono formę ochrony przyrody, lub w razie konieczności realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych lub zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego.

Jednocześnie, przedmiotowy projekt wprowadza zmiany w uchwale nr XLII/1308/09 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 3 grudnia 2009 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących na terenie należącym do Akademii Medycznej – Ogród Roślin Leczniczych przy al. Jana Kochanowskiego 10-12 we Wrocławiu (*Dz. Urz. Woj. Doln. Nr 225, poz. 4352*), na podstawie której ochroną pomnikową zostały objęte 4 obiekty. Zmiany dotyczą: wskazania dokładnej lokalizacji geodezyjnej obiektów, uaktualnienia zakazów, wskazania podmiotu nadzorującego oraz ustalenia możliwości wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych i zabezpieczających a także wykonywania działań, mających na celu utrzymanie właściwego stanu pomników przyrody i realizację celów ochrony, w stosunku do pozostałych 3 pomników przyrody, ustanowionych uchwałą nr XLII/1308/09 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 3 grudnia 2009 r.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu, postanowieniem z dnia 16 grudnia 2025 r., znak: WPN.623.67.2025.APK, uzgodnił przedmiotowy projekt uchwały.

Mając powyższe na uwadze niezbędnym jest podjęcie przedmiotowej uchwały.

Projekt uchwały nie zawiera danych prawnie chronionych.